

Ročník XXIX

V Praze, 18. ledna 1895

Číslo 10 (1439)

ORAVSKÉ
MÚZEUM
P. O. HVEZDOSLAVA

ORAVSKÉ
MÚZEUM
P. O. HVEZDOSLAVA

ORAVSKÉ
MÚZEUM
P. O. HVEZDOSLAVA

Magdalena.

Maloval GIOVANNI MUZZIOLI.

ORAVSKÉ
MÚZEUM
P. O. HVEZDOSLAVA

ORAVSKÉ
MÚZEUM
P. O. HVEZDOSLAVA

ORAVSKÉ
MÚZEUM
P. O. HVEZDOSLAVA

Medřická.

Napsala Božena Víková Kunětická.

(Pokračování.)

pod schody v malé světnici, z níž se pokázalo při otevření dveří zakouřilo. Plakávalo tam malé dítě, pak holčička asi třiletá vystřekovala svou rozouchanou hlavku často dveřmi, když Medřická vycházela do školy nebo vracela se domů, a malý chlapec jejich chodil k ní do školy a uměl již velmi pěkně čísti.

Se starými nežili nejspíše v dobré shodě, neboť snacha bouchla vždy dveřmi, kdykoliv se měla se svou tehyní setkat. Také nevidala nikdy děti z velké světnice vycházet, ani neslyšela je volat »babičko«; z toho soudila, že se obě rodiny lišily, ačkoli takový houzevnatý hněv naprosto nepochopovala.

Starí (jmenovali se Daškovi) měli ještě dvě vytláhlé mladé dcery, z nichž jedna seděla na strojků korale zpívala si někdy vysokým nevycvičeným, ale celkem příjemným hlasem. Kromě toho do druhé třídy chodil jejich hoch, a slyšela kdesi, že jej hodlají dát na studii, protože jim to pan řídící Rábek a velebníček z Rozmyslova radili. Jako ve snu si také pamatovala, že jednou se Rábková zmínila o jejich synu, který byl doktorem filosofie a cestoval se svým bohatým velkostatkem, v jehož rodině byl vychovatelem a čekal na suplentu na některém gymnasiu pražském. Ostatně pokládala je za lidi nemajetné, neboť způsob jejich života ji někdy naplňoval skutečnou soustrastí, ba jakousi hrůzou.

Nedovedla se nikterak vpraviti do radosti těchto lidí, ale jejich strasti, práce úmorná, vždy stejná od rána do večera, ji rozechvívaly vždy, když se jimi ve svých myšlénkách počala obírat.

Chodívali skoro všichni bosí a mihali se beze slova chodit neběhli a nedlážděnou rychle přebíhajíce z chléva, který sousedil s jejich světnicí, ke studni, na zahrádku anebo na půdu. Také do stodoly a kůlny někdy některého z nich zastihla jít, ale pak obouvali na své nohy veliké nemotorné pantofle, které po síni klapaly.

Ostatně pracovali tak pilně jako většy v úle, a nebylo možno uhadnouti, co kde přibýlo a proč tak nálehavě pracují.

Toho večera tedy, kdy Medřickou její samotná tížila více než kdy jindy a kdy bála se svých vlastních myšlének, rozhodla se najednou sestoupiti dolů k Daškovým a stráviti u nich večer, aby naplnila svou duši jinými dojmy.

Byla sice trochu na rozpacích, o čem má s nimi hovořit a jak se uvést, ale doufala, že její příchod nebude pro ně nemilý. Uzamkla tedy svůj pokojík a po tmě (věděla, že na půdě nesmí chodit se světlem) sestupovala po primitivních schodech, jež pod jejími kroky skřípal. Z chléva ozvalo se zabučení krávy, která před několika dny dostala telátka, a bučela takto při nejmenším šustu celé dny a noci.

Medřická hmatajíc kolem sebe ve tmě a zakopujíc každou chvíli o nějaký předmět v cestě došla až ke dveřím velké světnice, za nimiž bylo slyšet několikanečasný hovor. Otevřela je zticha a vešla pozdravujíc do světnice, v níž blikala malá petrolejová lampa a v níž bylo teplo trochu vlhké, tak že se zdálo lepit na tváře a působilo dosti nepříjemně. Jinak světnice byla neobyčejně čistá, velká a měla čtyři nezakrytá okna, kterými hleděla do ní překrásná hvězdnatá obloha.

U dvou strojů na sekání koralů seděly obě dcery a pilně točily souce již polovyslechny, bez jupíček, v krátkých sukničkách kanafasových, a ani když Medřická vešla, se nepohnuly a v práci své neustály. Na druhém konce světnice houpal se starý Dašek v kolébce a kouřil z krátké dymky. Měl na sobě modré barchetové kalhoty, reznou kšiltu, na prsou nezapjatou, tak že jeho prsa, porostlá sedivým vlasem, byla celá obnažena. Byl to neobyčejně statný člověk s pyšnou hlavou, pronikavým pohledem, vysoký, kostnatý, a měl krásný bílý vous, jenže nepořádně scuchaný a nešlechtěný. Dlouhé šedivé vlasy splývaly mu po čele i okolo tváří a dodávaly mu vzhledu člověka, jenž na první

pohled upoutá svérhovanou pozorností. Měl ve zvyku kolébati se, nepracoval-li, sedě na dřevěné, tulipánky pomalované kolébce a odrážaje se nohama, na nichž měl těžké neohrabané pantofle. Hospodyně byla sehnuta u veliké plotny, která zabírala velkou část světnice, a knula tam cosi. Synek čel z nějaké knihy, a v jednom koutě světnice přišival nějaký truz na kabát knoflíky.

Tento muž byl podnájemník Daškových, a jedna část rozsáhlé světnice patřila úplně jemu, neboť a u něj patřil nájemné. Byl to starý mládenec, krejčí, který šil pro různé závozy oděvy z hrubého plátna nebo z laciné látky vlněné, a nosil, co za týden urobil, v neděli do okolních míst, kde měl svoje zákazníky. Měl u Dašků veliký stůl, na němž stíhal, stoličky na způsob verpánku, šicí stroj, robatinu, žehličku, svoje hrnky (on sám si vařil) a na půdě slavník a prastarou perinu a podušku, na nichž spával, aniž Medřická dosud věděla, že vedle ní na půdě kdosi lehá. Chodil pozdě spat a časně vstával. Při šití silnil si neustále prsty. Byl chromý, totiž měl nohy křivé i nemotorné, a jeho tvář nadměrně neustále šerověla činila odpor, krutý dojem. Měl tušit rty, svíslé a promodralé, jezdit dohře ohně, široké čelo a černý slepený vlas podivným způsobem sčesaný, tak že podobal se trochu ptáku kakadu. Mluvil hůhřavým hlasem a mluvil i tenkrát, když ho někdy neposlouchal, jen tak pro sebe sehnul jsa nad svým šitím a vyprávěl si příběhy, které bůhví kdy slyšel, každý den stejné, tak že Daškovi znal je již z paměti. Když vstoupila Medřická mezi tyto divné lidi, kteří pro ni byli hádankou, nepozoroval jí nikdo výjima malého štouchného chlapce, který ihned pozdravil. Po té ohlédl se po ní starý Dašek, jeho žena se vzpřímila a obě dcery přestaly točiti strojem ohlížejce se po ní polodivně, polostydě. Jen starý mládenec šel dále a vypravoval si nepřetržitě nesrozumitelným hlasem svoje historie. Byl nahluchlý a neslyšel, že někdo vešel.

»Odpusťte, prosím vás,« pravila Medřická trochu stísněna okolem, v němž náhle se objevila. »Nahoře je mně smutno, a tak jsem sešla k vám.«

Nebylo možno uhadnouti, způsobili-li její příchod nemilý nebo milý dojem. Všichni zůstali na svých místech, a dcery po jejích slovech počaly zase točiti. Jediná hospodyně pravila usmívajíc se svou příjemností, zdávou tváří a klopíc rychle oči, jakoby nevěděla, kam se dívat:

»Nu, pojďte dál, pojďte dál. Je zde místa dost. Pepo, podej sleďné židli.«

Synek seskočil s lavice, uchopil židli a pochovil ji doprostřed světnice.

Lomozem tím způsobeným byl i starý mládenec upozorněn, že někdo vešel, a ohlédl se zdoluhavě svými blikavými, katarrhem stíženými očima ke dveřím. Medřická spatřila na okamžik jeho tlustý, široký nos, ale hned potom pocel zase krejčí pracovat, utrhne nit od kostěného knoflíku. Jakoby se pranic neudálo, pokračoval ve svém monologu, z něhož bylo slyšet jen úryvky:

»A tak jsme měli jednou týdně halušky a dvakrát babčata s povídkovou omáčkou. Musím říci, to bylo týden co týden, pokud neuzrály trešné a potom švestky —«

Medřická se ohléla, komu to vypravuje, ale shledala, že nikdo ho neposlouchá. Děvčata u brusů zpozorovavše její pohled stiskla hlavu do ramen a tajila smích, který jim na rtech již již vybuchoval. A zase nikdo nemluvil.

Medřická se posadila prohodivši několik lhostejných slov a rozhlédla se ještě jednou po světnici. Shledala ji nad poměry čistotou, tak že ji ta čistota skoro překvapila. V rohu nad stolem, u něhož chlapec čel, byl malý oltářík s obrázkem sedmibožné Matky boží, za ním byly zastřešeny svíce knoflíky, na něm pověšen uschlý věneček z materiálovky a pod ním hořel v lampičce knůtek v oleji. Na oltáříku, jenž byl patrně jen nějakým pokrytým

prkénkem, byla háčkovaná krajka; na níž bylo možno čísti slova: Oroduj za nás!

Kromě tohoto oltáříku bylo ještě mnoho obrazů ve světnici, hustě pod samým stropem rozvěšených, a blízko dveří jako náhodou viselo také zrcadlo, celé začazené, jako plechové, tak že byla patrna jeho naprostá zde zbytečnost. Nikdo jistě nikdy se do něho nedíval, neboť předně bylo tuze vysoko a za druhé by se byl ani v něm neviděl. Ve světnici byly dvě vysoko nastlané postele daleko od zdi odšoupané s perinami v probívaných cíchách, pak skříň, kolem níž kotlaviče, jako bývá v hospodách, ten stůl, několik žlutě natřených židlí, skříňka na nádobí blízko plotny, ty dva neustále svištěcí stroje, pak koutek krejčího a dost. Ve světnici zbývalo místa jako v taneční síni, ale podlaha byla namyta a patrně nedávno nová.

Na lavičce poblíž děvčat stála bednička s nasakanými koraly.

»Opravdu se mně zastesklo dnes,« pravila Medrická nevěduce, čím znova se omluviti, že sem přišla tak znenadání. Hospodyně, která již zase cosi kuliha na plotnu, po chvíli odpovídala:

»To tak časem bývá, že se zasteskne. Našemu Bohušovi se také stýskávalo, když přišel z domu —«

»Ba ano,« pravil starý Dašek, »stýskávalo! Teď viděl snad již všechny díly světa, na Rusku zná, kde jaká gubernie, taky v Paříži byl, a již se mu nestýská. To dělá všechno zvyk.«

Medrická pochopila, že mluví oba o svém studovaném synovi, ale nechtěla jim v té příčině klásti žádných otázek. Krejčí u svého stolu odložil kabát se slovy:

»Svět je veliký. Byl jsem taky až ve Vídni a v Berlíně, ale co je do všeho? Všude člověk najde brambory a buchty z mouky. Tak proč chodit po světě? To mám taky doma a nerozliše se ani jízdon ani chůzi.«

»Vždyť vy, Paboučku, dělat si buchty neumíte,« ozvala se jedna z dívků, a druhá hned se dala do smíchu dokládaje: »I vždyť je jako chlapec dělávat z hlíny.«

Starý mládenec buď neslyšel anebo neholdal jim odpovědět, neboť hledaje cosi na stole počal na základě této rozpravy vyprávět novou historii, která začínala:

»To jednou, bylo to v létě a bylo velké parno tenkrát —«

Potom již zanikla jeho slova v pidišeném šušlání, z kterého jen tu a tam prokmitlo určité slovo.

Medrická byla tak překvapena a tak nějak divně dojata těmi zvláštními lidmi, kteří jí připadali poněkud nesrdeční, poněkud příliš uzavření a nepřístupní, že byla na rozpácích, co vlastně má vyprávět, aby nevypadala mezi nimi směšně a hloupě.

Hospodyně vyšla ze dveří nesouc veliký, železný hrnc naplněný varenou zadinou, a za chvíli ji bylo slyšet lomozit ve chlévě, kde kráva zase dlouze bučela. (Pokračování.)

Hymny života.

Básně Jaroslava Vrchlického.

NAJIT SEBE.

Ach, najít sebe v tomto víru světa.

To právě najít, co vždy k výši vzrůstá,
co nad děckem jak nad hlínou prolil,
co chápe vše a odpouští, se modlí
k neznámým bohům, kde se jiný rouhá!
Ach, moci mluvit vždy, kde mlkne touha,
a toužit vždy, kde slovo na rtu vázne,
dny svoje házet, jak do urny prázdne
se listky finou, hlasujících davy
by vytáhly vždy každý listek pravý!

Ach, v celé této dlouhé žití ponti
se bídáctví a zradě neleknouli,
být prostý vždy, kde jiný slávu hledá,
být bez viny, kde jiný kámen zvedá,
být věřící, kde každý vysmívá se.
Jít za svým cílem, vzdát se jen kráse,
chtít dobro jen a myslit, snít a bájit...

Lze lépe sebe v světa víru najít?

Mně z duše haly rostou
noční a bílé
v tajemné síle
dýchající
při měsíci.

Jich vůně mé bohatství všecko!
Čím více vůně záhony jich čech,
dýchají silněji
láskou a naději
těch, kteří ještě v svoji bolest věří.

Jest bolest poslední silou
těch, kteří více nedoufají,
kteří jen v taji
se k Smrti modlí, jež vše kolem kosí,
jen ty ne, kdo ji prosí.

Mně z duše haly rostou
noční a bílé
v tajemné síle
dýchající
při měsíci.

RADOST Z ŽIVOTA.

Ach ano, radost z žití!
Jak možno tu mít!
Co fantomů se snuje za námi!
Co strašidel se plouží mlhami!
Co fen tu slyšíš vřít!

Ach ano, radost z žití!
V poháru réva svítí,
a v oku lásky hraje přesladká
rozkoše pohádka,
plod kysle, jen jej vřít!

Ach ano, radost z žití!
Stať prstů kol, ji pít
se samo vesele ti nabízí!
Či myslíš, Smrt že ty jen odklízí,
kdo chytí za ní jiti?

Ach ano, radost z žití!

MOTÝL.

Ó jen mne zdeptejte, kterak vám líbo jest!
Však váš krok zastaví ještě se u mých cest.

Z všeho, co zasle zašl vše prokleté,
květ i plod naposled v písni mé najdete.

Tu kalich nachový, rosný a zářící,
tam broskve ovoce lupením svítící.

Modrého motýla nad květy, nad plody
v slunci se vznášeti s grácií pohody.

Ten, sotva květu se broskve prst dotýká,
modrý sám do modra vesele uniká.

Tak jen mne zdeptejte, kterak vám líbo jest,
motýl, má myšlenka letí až v květy hvězd.

HYMNA BOECKLINOVI.

Snů a skutečnosti lůno plné květů, plné plodů
otevřel's jak ve pohádce a tam lidstvo pozval
k hodu,
sáhl ve tmu minulosti, do pravěku šerých mytů,

v přírody taj, věčně kouzlo, v harfu nářady
citů,
do orgie skvělých barev stopil's dumu gigan-
tickou,
z dna vln jejich ozývá se písní velkou — vždy
však lidskou.

Jakým okem viděl's moře! Vlny prázdné nebyly,
Tritonů v nich žije havět, Nereidek národ smířný!
Jakým okem viděl's hory! Kentauri a kobyl,
hrbci duší v útok boje divoký a vyzývavý!
Jakým okem viděl's hvězdy! Ve prorockém
tušení
za rhu ohléd's jednorožce, hluboké jich mlučení!

Nejvíce však Tě piju, dýchám ve posvátném
háji cedrů,
vzdálen ruchu klopotného, cizí hmotu dce
i vedru,
kdy se v stínech blíží průvod bílých, ověněných
dív,
co zní z dálky slétný echo ve Oread mroucí
zpěv.

NA VESI!

Napsal M. Jahn.

II

holomrazu ke konci října vy-
jížděl před Pečivovu paseku
povoz, nabitý různým, většinou
sešlým a ve vlhkých bytech
spuchlým nábytkem. Rozbité
lože, patřené, opraskaná skříň,
hrubý dřevěný koník a necky třely ze zmeti
naložené na vozíku, jež táhl nízký, vyzábělý
koník s odřenými klouby, s osklivě přistříženým
ohonem, mající trapný, unavený pohled. Koník
napínal krk do předu a vyvaloval velké hnědé
oči; patrně namáhal se nad silu. Při voze
krácel nízký, staříček vozka v cajkových spod-
kách, zasířených do bot. Měl v rukou opratí,
žmolil dýnku v bezzubých dásních, neustále
křiče na koníka a šermuje bičem ve vzduchu.
Vzadu za povozem krácel Jakubek, opíral se
o zadní lužní a pomáhal vytlačeti povoz.

»No tak, už jsme tu!« pronesl Jakubek
před pasekou, oddechl si a počal si otíratí čelo
modrým kapesníkem.

»Chvála Bohu!« dodal vozka, sundal pla-
catou čepici a také ji si otíratí čelo rukávem.
Hlava jeho byla již docela lysá jako koleno,
pouze vzadu pobíral mu ostrý, řezavý větřík
zbylými chomáčky vybledlých, nestříhaných
vlasů. V ranním mrazivém vzduchu rozešla
se a začpěla plíseň z prohnitého nábytku a
proleželé slámy.

Jakubek odesel do jizby hospodářovy.
Hospodář právě seděl u stolu a spravoval pa-
puče, prošťvaje podešev navoskovaným pro-
vázem, navlečeným na silné jehle.

»Už jsme tu, hospodáři!« pronesl Jakubek
prohlížeje si hospodářovu práci.

»Už? Dobře máte, že jste si vyjeli z rána
za mrazu. Bývá tu někdy špatná cesta...
rozjedou ji sedláci s kladami...« pravil ho-
spodář odkládaje práci.

»Je světnička prázdná?«

»Je prázdná, můžete si pomalu skládat,«
odpověděl hospodář máje v úmyslu pomoci
novému nájemníkovi, ale tento, jak se pod-
balo, velmi měl na spěch, otočil se ve dveřích
a zaskočil do světničky, prohlédl si ji a v duchu
si myslil, jak rozestaví nábytek.

»Do nejsvětějšího místa se dají moje
krámy, k oknu přijde lavička, tu podle stěny
lože, podle té druhé stůl a tu se dá zase
stůl. A pecka — dobrá, tam bude spát Polenka
s Annušou. Ta pec to je dobrá věc, dá se
tam nějaká zákryvka... všechno bude, chvála
Bohu... i Apoleně se tu zlíbí...« rozumoval
Jakubek, pozavíral okna a popoše k vozu.

»No tak, Jindráku, budem skládat pomalu,«
pravil k lysému vozkovi, vyskočil na vůz a
sundával čtvercový, nenatřený lipový stůl ji-

Svátopluk XXIX, 212 P. O. HVEZDOSLAVA

Spisovatelé dubrovniční obci představení Dubravky.

Dekoratívni malba VLAHA BUKOVCE.

